

toe zacht viltig bchaard bij de beuk (17), waardoor op den knop de fraaie weerschijn-glanzen ontstaan, die zoo'n beukentwijn tot een ooglust maken. Wanneer we ten slotte er nog aan herinneren, dat de dekschubben door harsafscheiding kleverig kunnen zijn, hebben we de hoofdzaken van ons onderwerp behandeld.

Nu moet ge dit alles op uw wandelingen en daarna thuis aan het meegebrachte materiaal maar eens zorgvuldig toetsen en ik ben er zeker van, dat ge er nog veel meer aan zult ontdekken. En als de redactie zoo tegen November de determineerlijst van Heimans nog eens zou kunnen afdrucken, zouden velen daar zeker dankbaar voor zijn. Zoo'n afzonderlijke knoppen-tabel moest eigenlijk in elke flora te vinden zijn.

Bilthoven

B. E. BOUWMAN

ONZE GROOTE ROOFVOGELS.

I.

De roofvogels zijn gemakkelijker uit te roeien dan de ingewortelde vooroordeelen welke men tegen deze interessante vogelgroep heeft; hun vooropgezette en vermeende schadelijkheid is welhaast onaantastbaar. Dank zij het werk en de propaganda van „Vogelbescherming” en haar vrienden, valt er thans, ofschoon er nog veel dingen gebeuren, waaraan we ons dood ergeren, wel wat verbetering te bespeuren. Er zijn nu al tal van landeigenaren en grondbezitters, die de verschillende soorten op hun terreinen dulden en hun jachtopzieners en koddebeiers strenge consignes geven. Dat deze veranderde inzichten en daaruit voortvloeiende bescherming niet zonder invloed zijn, speciaal voor de broedende roofvogels, is een verheugend feit. Het staat wel bijna vast, dat er de laatste jaren meer buizerden, wespandieven en haviken in ons land broeden dan een kwarteeuw terug, toen deze soorten tot de zeer zeldzame broedvogels gerekend moesten worden, feitelijk zoogoed als uitgeroeid waren. Of is het slechts een schijnbare vermeerdering, te wijten aan het feit, dat er thans zoo veel meer natuurvrienden zijn, die hun oogen de kost geven, waardoor we beter, veel beter dan vroeger ingelicht zijn over voorkomen en broedgevallen?

De laatste jaren heeft de havik regelmatig op verschillende plaatsen in ons land gebroed. Zoo heeft deze roofvogel sinds 1926 met wisselend succes op de Veluwe genesteld, verschillende jaren zelfs in meerdere paren. Wigman berichtte ons reeds een en ander hierover (zie *De Lev. Natuur* XXXII, pag. 125 en XXXIII, pag. 95 en 123). In 1926 werden de beide vogels op het nest geschoten en kwam er van het broedsel dus niets terecht. In 1927 verscheen er echter op hetzelfde terrein weer een paar. Het ging evenwel maar weinig beter; door te groote belangstelling en te druk bezoek lieten de vogels het broedsel van 4 eieren in den steek. In het daarop volgende jaar (1928) vlogen er eindelijk 4 jongen goed uit, dank zij de bescherming welke zij mochten onder vinden van den landeigenaar. In 1930 was het havikenpaar weer present; van het broedsel vloog slechts één jong uit; twee eieren bleken onbevruucht. Het scheeld

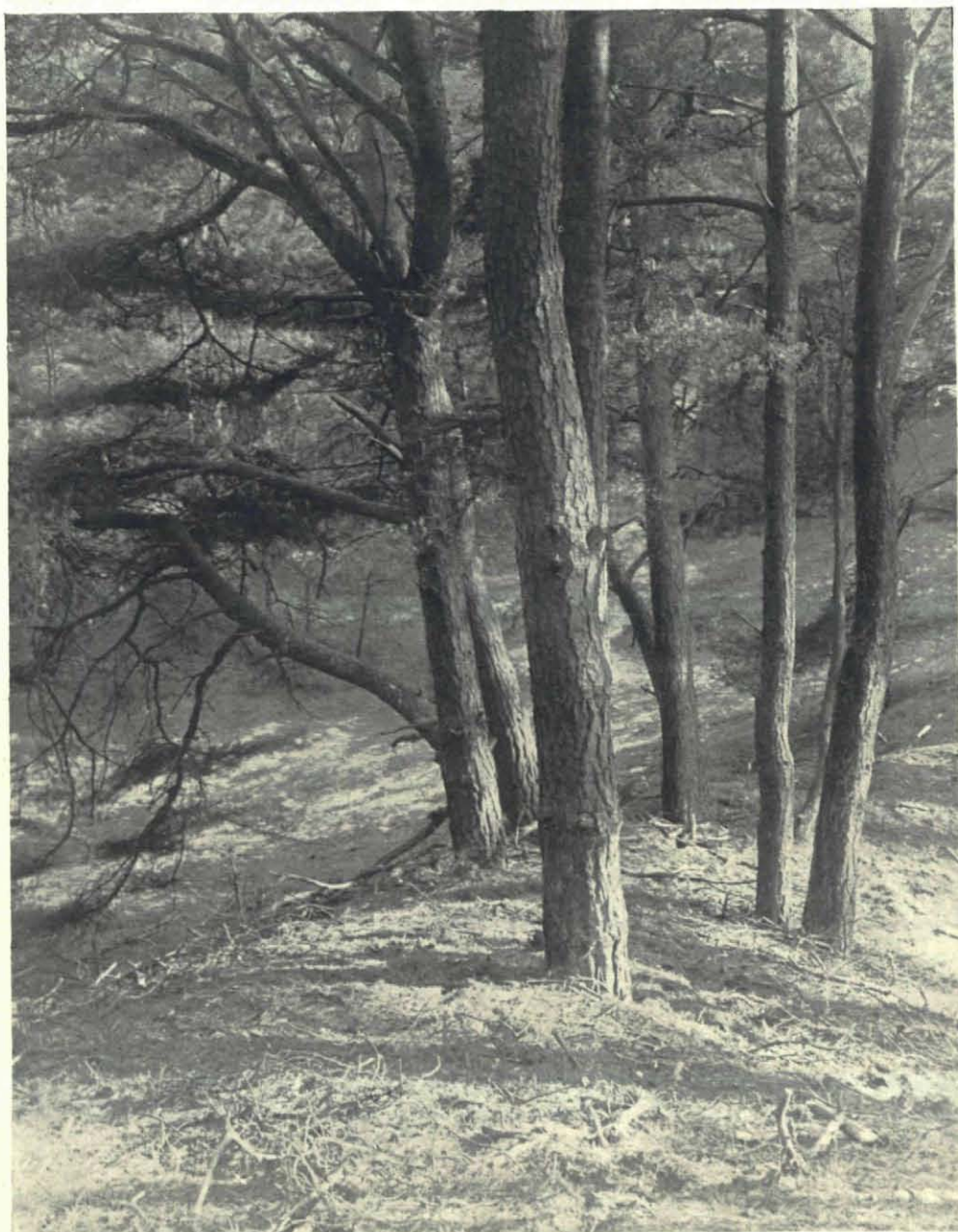

foto Jan P. Strijbos.

Fig. 1. Waar de Havik huist.

echter maar een haar, of de vogels waren weer weggeschoten; een loerhut in de onmiddellijke nabijheid van het horst was reeds gebouwd, maar door de bemoeiingen

van den heer Wigman bleven de haviken, die geducht onder de fazanten huishielden, gespaard en werd de schiettent gepromoveerd tot schuilhut voor den vogelwaarnemer. In het begin van Juni zagen wij het nest, gelegen in den top van een groven den. Aangelokt door den mooien neststand, het gunstige licht en de aanwezigheid van een comfortabele schuilhut stelde ik 's avonds m'n toestel in een anderen boom op, zoo ongeveer een meter of 7 van het horst verwijderd. Hoewel we de camera geheel hadden gecamoufleerd, lag ik er 's nachts maar gedurig over te piekeren; de slaap wilde niet

foto W. J. H. Stam.

Fig. 2. De Havik op het nest. Centrale Veluwe, 30 Mei 1931.

komen en tegen het kriecken van den dag reden we weer als een haas terug naar het havikenbosch en haalden de camera weg. Ook dit jaar (1931) hebben ze zeer waarschijnlijk weer gebroed. Ofschoon het nest niet werd gevonden, zijn de jachtopzieners overtuigd, dat ze een broedsel groot brachten; de beide vogels werden geregeld door hen waargenomen. Volgens den jachtopziener sloegen de haviken gemiddeld twee fazanten per dag, wat in het geheel zoo ongeveer op *f* 30 neerkwam. Een ander paar dat daar ook in hetzelfde gebied huisde, en volgens den opzichter eveneens tot nestelen kwam, voedde zich met minder kostbare buit.

Buiten het terrein van deze haviken heeft er in het afgeloopen seizoen nog een

paar gebroed. In Mei vonden v. d. Peppel en Wigman hun horst; ook weer in een hoogen groven den; het bevatte toen drie donsjongen. V. d. Peppel maakte er verschillende foto's van, het gelukte hem zelfs de beide oude vogels samen bij hun jongen te kicken. De eerste weken na het uitkomen der eieren brachten de oude vogels 6—7 maal per dag voedsel aan, hoofdzakelijk bestaande uit konijnenonderdeelen. Met het grooter worden der jongen verminderde het aantal malen, dat er voedsel aangebracht werd en toen de jongen al gedeeltelijk hun eerste donskleed kwijt waren, werden ze maar één of twee keer per dag gevoerd.

foto W. J. H. Stam.

Fig. 3. De Jonge Haviken. Centrale Veluwe, 5 Juni 1931.

Op 5 Juni reden we in den nacht naar de Veluwe en zaten toen om 5 uur in de schuilhut en bleven daar tot 's avonds 6 uur. De oude vogels kwamen gedurende dien tijd slechts eenmaal op het nest (♀ en ♂ samen); dat was om 9 uur v.m. Toen bleek, dat de vogels niet meer op het nest kwamen, beweerde Stam dat ze geschrokken waren door de schittering van mijn bril. Het brilletje werd opgeborgen en de kijkers werden met de meeste omzichtigheid gehanteerd. Het hielp niet, de haviken lieten zich wel telkens in de buurt zien en hooren, op het nest kwamen ze niet meer. Toen kreeg mijn kale knikker de schuld. „Zet je petje op”, zei Stam „die verwenschte gladde schedel van jou weerkaatst elk zonnestraaltje, dat door reten en spleten van de schuilhut naar binnen valt”. Gedwee zette ik een hoofddekseel op. De vogels kregen we echter

niet meer op het nest te zien. Stam verliet de hut, ging zich laven bij vriend Nab, de jachtopziener en babbelde daar wat over ouderdomsverschijnselen, die elke vogelwaarneming onmogelijk maakten. De uren kropen voorbij, het werd warm, mijn ledematen stijf. Een kuifmeesje kwam in de hut een kijkje nemen, wat later zag ik een paar kruisbekken in de boomen rondom de hut scharrelen. In den middag verscheen er plotseling een mensch onder de boomen, een kereltje met een blauw kieltje, een A.J.C.er die vlak onder het nest doorliep en ijverig den bodem afzocht. Stellig geen woudlooper van professie, want hij reageerde in het geheel niet op het alarmeerende, krachtige geroep der haviken, zag de groote krijtwitte vlekken niet onder den nest-boom en evenmin had hij oog voor de vele schoongegeten geraamten van konijnen en duiven, welke daar overal verspreid lagen.

Soms riepen de jonge haviken; een zacht hoog roofvogelgeluid. Mijn houding in de hut was haast niet meer vol te houden en toch mocht ik geen oogenblik verslappen; voortdurend moest ik het nest in de gaten houden. In de hut hing een papiertje tegen een stam geprikt: „Verzoeken

niets te beschadigen” en daaronder „v. d. Peppel en Wigman”. Ik weet niet meer hoeveel malen ik deze woorden las en herlas. Hoe hoopte ik, dat aan het verzoek zou worden voldaan. We wisten, dat het nest verloren was als de jachtopziener van dit terrein het havikennest mocht ontdekken; de bevriende opzichters van het landgoed hadden ons dit verzekerd. Het bevreesdde ons, dat het niet reeds eerder gevonden werd, het was stellig geen goed jachtopziener, die hier liep. Bij het betreden van het bosch werd al dadelijk de aandacht getrokken door het luide, krachtige geroep der roofvogels, een heerlijk wild geroep van ontembare dieren. Een jachtschut moest wel doof wezen, wilde hij dat niet hooren, het was al op grooten afstand te hooren, zeker op 800 meter. En dan die witte plakaten, de vele resten van konijnen, die tot zelfs hoog in de boomen hingen. Op bepaalde plaatsen maakten de oude haviken de gevangen prooi panklaar voor de jongen. We vonden verschillende dergelijke slachtplaatsen, zoowel op den grond als in de boomen. Dat waren echte

foto W. J. H. Stam.

Fig. 4. Prooierest van den Havik. „Heden konijnenbout”.

gruwelkamers, al moet gezegd worden, dat er geen lood vleesch verloren ging, de botjes waren zuiver schoon. Ik heb het aantal prooidieren, welke we daar vonden niet geteld, het was echter zeer belangrijk. Het hoofdvoedsel bestond uit konijn; op sommige plaatsen lagen tien karkassen bij elkaar. Verder vonden we boschduif, postduif, pauwstaart en één tortelduif.

Een paar weken nadat wij vrijwel tevergeefs een dag in de schuilhut doorbrachten

foto W. J. H. Stam.

Fig. 5. *Havikprooiresten. Konijn. Centrale Veluwe, 5 Juni 1931.*

kwam het bericht, dat het broedsel toch nog verstoord werd. De jongen stonden al op uitvliegen. Het gehele nest lag op den grond, een jachtpatroon er vlak bij deed het ergste vermoeden, ofschoon ik niet kon aannemen, dat het den jachtopziener gelukt was de buitengewoon schuwe oude haviken bij het nest te schieten. Stam was echter overtuigd dat de oude vogels ook waren gedood, „alleen als de schutter een kale knik-

ker heeft gehad, zullen de haviken hem wel geen kans gegeven hebben”, beweerde hij. Een dag na de catastrofe werd echter nog een der jongen in het bosch teruggevonden, meegenomen en met veel zorg opgekweekt. Op een dag wist de jeugdige roover in de volière een mol te vangen. Dat belooft veel goeds voor de toekomst en toen de jonge havik zich goed uit de voeten kon maken, werd hij naar zijn geboortebosch gebracht en losgelaten.

(Wordt vervolgd)

JAN P. STRIJOS

❧ ❧ ❧

KONIJN.

Als er eens heelemaal geen konijnen in de duinen waren, dan zouden die er heel anders uit zien, maar we zouden de knagertjes toch wel missen en met hen zou ook heel wat bedrijvigheid verdwijnen. Wij hebben thans hier binnen bereik van een ochtendwandeling minstens een dozijn buizerden en ruigpootbuiserden en